

Metallitööstuse sihtkontrolli kokkuvõte

Seekordse metallitööstuse sihtkontrolli ajendiks oli metallitööstusega tegelevates ettevõtetes toimunud tööõnnetused, sest metallitööstus on tegevusvaldkond, kus viimastel aastatel on registreeritud enim tööõnnetusi. 2017. aastal on metallitööstuses juhtunud 531 tööõnnetust, neist 113 on rasked ja 418 on kerged.

Sihtkontrolli käigus kontrolliti 34 metallitööstusega tegelevat ettevõtet, neist Harjumaal 8, Tartumaal 4, Pärnumaal 2, Viljandimaal 3, Järvamaal 2, Jõgevamaal 2, Ida-Virumaal 7, Lääne-Virumaal 4, Põlvamaal 1 ja Võrumaal 1. Kontrolli toimumisest kontrollitavaid ettevõtteid eelnevalt ei teavitatud.

Kontrollaktis registreeriti kokku 163 rikkumist ning 37 rikkumise kohta koostati ettekirjutus. Esitati ka 64 suulist soovitusi. Iga kontrollitud ettevõtte kohta koostati hinnanguleht metallitööstuses töötamise kohta. Hinnanguleht koosnes kolmest peamisest punktist, milleks olid:

- liikumisteed, märgistused;
- töövahendid;
- isikukaitsevahendid, esmaabivahendid.

Liikumisteed, märgistused

Liikumisteede ja erinevate märgistustega seotud rikkumisi oli kokku 47. Peamised rikkumised olid seotud kukkumisohtlike kohtade (põhiliselt tasapinnaerinevused) mittemärgistamisega ja töökoht, kui ohuala, ei ole eraldatud, märgistatud või vajadusel piiratud. Põhilised kukkumisohtlikud kohad olid katkised põrandakatted, kõrged ukسلävepakud või muud kõrgemad kohad. Mõnes kontrollitavas ettevõttes olid märgistamata ka tõstukite liikumisteed tootmisruumides. Ka liikumisteedel esines takistusi. Sageli ladustatakse liikumisteedele materjale ja esineb lahtiseid juhtmeid (ajutised pikendusjuhtmed), kaableid, mis võivad põhjustada kukkumist ja komistamist. Mitmes kontrollitavas ettevõttes puudusid ka inimeste allakukkumist takistavad piirded (või olid piirded olemas, aga neid ei kasutatud nõuetekohaselt, nt piireteks kasutatavad väravad või ketid olid avatud asendis) ja treppidel käsipuud. Kuna ¼ tööõnnetusi on seotud kukkumise ja komistamisega, siis on väga oluline, et liikumisteed hoitakse vabad takistustest ja ohtlikud kohad oleks märgistatud ning vajadusel piiratud.

Töövahendid

Töövahenditega seotud rikkumisi oli kokku 57. Peamised rikkumised olid seotud töövahendite liikuva osaga ohtliku kokkupuute vältimiseks kaitsepiirde või -seadise, mis takistab juurdepääsu ohualale, eemaldamisega. Enamjaolt puudusid kaitsekatted treipinkidelt ja käiadelt, aga ka mõnede teiste seadmete pöörlevad osad olid katmata (nt puurpingil oli spindli kaitsekate eemaldatud, ketaslõikuritel puudusid ketta kaitse, erinevate seadmete rihmülekaned olid katteta). Põhjenduseks toodi, et kaitsepiire või -seadis segab teatud tööoperatsioonide tegemist, seda ei ole üldse ettenähtud või me kasutame ju kaitseprille, mis tagab, et osakesed ei satuks silma. See, et kaitsekate segab töötamist, selle põhjuseks võib olla see, et seadmega tehakse töid, mis ei ole selleks ette nähtud või töötajat ei ole piisavalt juhendatud, kuidas tööprotsessi peaks korrektselt läbi viima. Tihti ei olegi vanematel nõukoguaajast pärit töövahenditel tootja kaitsekatteid ette näinud, aga kasutuses olevad töövahendid tuleb viia vastavusse määruses „Töövahendi kasutamise töötõrvishoiu ja

tööohutuse nõuded“ esitatud nõuetega. Kaitseprillid kaitsevad küll silmi, aga ei kaitse nt treimisel kuumade metallilaastude sattumist näole, kehale (nt pluusi kaeluse vahelt).

Teiseks peamiseks rikkumiseks, mis oli seotud töövahenditega, oli see, et töövahendite perioodilist kontrolli või teimimist ei viida läbi või viiakse, aga seda ei fikseerita kirjalikult. Tihti vastati töövahendite kontrolli või teimimise läbiviimise kohta nii, kui seade enam ei tööta, siis kontrollime või nt, et seade on hooldusvaba. Ükski töövahend ei ole hooldusvaba, vaid vajab õnnetuste vältimiseks regulaarset kontrolli. Puudulikule töövahendite kontrollile viitavad ka nõuetele mittevastavad tõsteseadmed, nt sageli puuduvad tõsteseadmete tõstekonksudel sulgurid, tõstetropid on katki, narmendavad, sõlmedega, õmblused on rebenenud. Osaliselt puudusid tõsteseadmete juhtimiskohtadel ka sildid nimitõstevõimega. Ka redel on töövahend ja nõuab regulaarset kontrolli, aga sageli seda ei tehta või tehakse ainult formaalselt. Tihti on juhuseid, kus tööandja väidab, et redelid on hiljuti kontrollitud, aga ettevõtte kontrolli läbi viies redelid ei vasta nõuetele (libisemist takistavad otsikud on puudu, redel on ebastabiilne, astmed on mõradega).

Üsna paljudel seadmetel puudusid ka seiskamisseadised seadme täielikuks ja ohutuks seiskamiseks. Enamjaolt puuduvad seiskamisseadised vanematel töövahenditel (nt treipingid, puurpingid, freespingid). Osadel tööandjatel puudus teadmine, miks peab eraldi seiskamisseadis olema, kui väljalülitamise nupp on ju olemas. Tööinspektorid tegid selgitustööd, miks on vajalik töövahendid varustada seiskamisseadisega.

Kohati olid ka juhtimispuultide märgistused kulunud, määrdunud ja halvasti nähtavad.

Positiivne on see, et tööinspektorid sihtkontrolli käigus ei tuvastanud ühtegi elule ohtlikku tööd, mida peaks peatama ning ei avastanud ka eluohtlikke töövahendeid, mille kasutamist keelustada. Mõnedes ettevõtetes oli seadmeid, mis olid kaitsekatete puudumise tõttu ohtlikud, aga sellisel juhul paigaldati kate tagasi kontrollkülastuse käigus. Tööandjatele tehti tööinspektorite poolt selgitustööd kaitsekatete olulisusest ja vajadusest töötajaid ohust teavitada ning katete olemasolu ja nõuetekohast kasutamist regulaarselt kontrollida.

Isikukaitsevahendid, esmaabivahendid

Esmaabivahendid töökohal puudusid 9-l ettevõttel ja ohualad, kus on kohustuslik kasutada isikukaitsevahendeid, ei olnud asjakohaste kohutusmärkidega märgistatud 14-l ettevõttel. Mõnes ettevõttes olid esmaabivahendid küll olemas, aga asusid tööpiirkonnast kaugel ja ei olnud lihtsasti kättesaadavad. Isikukaitsevahendite kohutusmärkide kohta sageli vastati, et selle või teise seadmega ei olegi isikukaitsevahendid vajalikud (nt kaitseprillid puurimisel, lõikamisel). Esmaabivahendite asumine töökohal on tööõnnetuste korral sageli esmane abinõu vältimaks vigastuse süvenemist. Isikukaitsevahendite kohutusmärkide paigaldamine annab töötajale teadmise või tuletab vajadusel meelde, millist isikukaitsevahendit tuleb ühe või teise töövahendiga töötades kanda.

Osades ettevõtetes ei kasutatud ka isikukaitsevahendeid nõuetekohaselt. Nt tõsteseadmetega tõstetöid teostati töötajate pea kohal, aga töötajad ei kandnud pea kaitseks kaitsekiivreid. Põhjuseks toodi, et tööandja ei ole kaitsekiivreid väljastanud või töötaja ei pea kiivri kasutamist vajalikuks (vastati, et kiiver segab töö tegemist, on ebamugav jms).

Vaid neljas sihtkontrolli käigus kontrollitud ettevõttes ei esinenud rikkumisi, mis moodustab 12% sihtkontrolli käigus kontrollitud ettevõtetest. Ainult 12%-l metallitööstuse ettevõtetest on

tööohutus tagatud. Ka edaspidi tuleks läbi viia ette teatamata sihtkontrolle, et edendada töötervishoiu ja tööohutusalast tegevust ning vähendada tööõnnetusi.

Kokkuvõtte koostas

Mariko Vahula
Juhtiv tööinspektor
05.01.2018